

**‘Quickscan natuurtoets
herontwikkeling Gerard Doustraat en
Paulus Potterstraat’**

*Inventarisatie en beoordeling van
natuurwaarden in het kader van natuurwet-
en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets herontwikkeling Gerard Doustraat en Paulus Potterstraat'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 06238/A

Status: Eindrapport

Datum: 4 augustus 2006

Auteurs: drs. I. Veeman en ing. M. van der Sluis

Veldonderzoek: ing. M. van der Sluis

Opdrachtgever: Gemeente Zutphen

Contactpersoon: Dhr. R.J. Rijks

.....
EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doelstelling	2
1.2	Situatie.....	2
1.3	Algemene opzet	3
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	4
2.1	Inleiding.....	4
2.2	Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000).....	4
2.3	Provinciaal beleid	5
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	6
3.1	Methode.....	6
3.2	Flora.....	6
3.3	Zoogdieren.....	6
3.4	Broedvogels	7
3.5	Amfibieën en reptielen	8
3.6	Vissen	8
3.7	Ongewervelden	8
4	Conclusies en aanbevelingen	9
4.1	Gebiedsgericht natuurbeleid	9
4.2	Soortenbescherming	9
5	Geraadpleegde bronnen	10
Bijlagen		
I	.....	Soortenlijst
II	.....	Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Zutphen (contactpersoon dhr. R.J. Rijks) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Dit in verband met de beoogde plannen voor woningbouw op het terrein van de voormalige kwekerij aan de Gerard Doustraat en een locatie aan de Paulus Potterstraat. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldbezoek op 17 juli 2006 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrictlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten of specifieke natuurwaarden buiten de PEHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied bestaat nagenoeg geheel uit monotoon cultuurgrasland. Opgaande (groen)structuren is alleen aanwezig langs de Paulus Potterstaat in de vorm van een heg. Oppervlaktewater ontbreekt binnen het plangebied.

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen in het kort weergegeven:

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Er zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetoond of te verwachten. Schade aan vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen zal evenmin optreden;
- Met name langs de randen van het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten;
- Het te bebouwen gebied is ongeschikt als broedgebied voor vogels. De heg vormt wel geschikt broedgebied voor enkele vogels van bos en struweel;
- Er zijn geen amfibieën, reptielen of beschermde vissen en ongewervelde dieren aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet aan de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli;
- Voor de in het plangebied voorkomende kleine landzoogdieren geldt automatisch vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Om schade aan kleine landzoogdieren te minimaliseren is het wenselijk – indien de planning van de activiteiten dit toelaat – het bouwrijp maken van het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september– oktober.

Overige aanbevelingen

In paragraaf 4.2 zijn enkele aanbevelingen gegeven voor een natuurvriendelijke inrichting van het terrein.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Zutphen (contactpersoon dhr. R.J. Rijks) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Dit in verband met de beoogde plannen om woningbouw (appartementen en laagbouw) te realiseren op het terrein van een voormalige kwekerij aan de Gerard Doustraat en een locatie aan de Paulus Potterstraat.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten de aanwezige beschermde planten, diersoorten en habitats niet schaden.

In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de beoogde plannen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het plangebied ligt centraal binnen de kern Zutphen. De locatie bestaat voor een groot deel uit het terrein van een voormalige kwekerij. Dit terrein is gesaneerd en inmiddels ligt er een jonge, egale en ten tijde van het veldbezoek sterk verdroogde grasmat. Opgaande (groen)structuren ontbreken en zijn alleen langs de randen van het plangebied aanwezig. Oppervlaktewater ontbreekt op en nabij de locatie.

De plannen bestaan uit de realisatie van appartementen op het terrein van de kwekerij en (senioren)woningen aan de Paulus Potterstraat.

De situering van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: situering van het plangebied, aangegeven met de rode omlijning (bron: Atlas Groen Gelderland www.gelderland.nl)

1.3 Algemene opzet

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek op 17 juli 2006, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten. Ook wordt vermeld welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen. Dit kan leiden tot een eventuele ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. Globaal zijn er drie verschillende typen beschermde gebieden te onderscheiden, elk met een eigen beschermingsregime:

- Gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 200);
- Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS);
- Natuur buiten de PEHS.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. Dit wordt ook wel 'externe werking' genoemd.

In de onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000)

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Natura 2000- gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Binnen de Natuurbeschermingswet wordt nog altijd onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën beschermde natuurgebieden te weten: Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Ten westen van Zutphen ligt een deel van het langgerekte Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'.

Europese Habitatrichtlijngebieden

In de directe nabijheid van het plangebied bevinden zich geen Habitatrichtlijngebieden. Habitatrichtlijngebied 'IJsseluiterwaarden', onderdeel van Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel', ligt op een afstand van 2,6 kilometer.

Het gebied kwalificeert zich voor een aantal vis- en amfibieënsoorten als Kamsalamander, Bittervoorn, Rivierdonderpad, Kleine en Grote modderkruiper. Daarnaast kwalificeert het gebied zich voor twee typen vochtige bossen, schrale hooilanden, zomen met riet en ruigte, slikoevers langs rivieren, laaglandrivieren met een specifieke watervegetatie en droge rivierduinen.

→ *Gezien de grote afstand tot dit richtlijngebied, het ontbreken van open waterverbindingen met het gebied én de tussenliggende barrière van o.a. het stedelijke gebied van Zutphen, kan gesteld worden dat geen negatieve effecten op kwalificerende habitats en soorten van het Habitatrichtlijngebied zullen optreden.*

Europese Vogelrichtlijngebieden

De IJssel ten westen van Zutphen is onderdeel van Vogelrichtlijngebied 'IJssel', dat onderdeel uitmaakt van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'. De begrenzing hiervan ligt op ruim 1 kilometer van de planlocatie.

Het vogelrichtlijngebied is van groot belang als broed-, foerageer-, overwinterings- en rustgebied in de trekzone van vogelsoorten en kwalificeert zich vanwege Kleine zwaan, Kolgans, Smient, Slobeend, Meerkoet, Grutto, Wilde zwaan, Reuzenstern, Kwartelkoning (broedend) en Ijssvogel (broedend). Als belangrijk foerageergebied voor deze vogelsoorten wordt aangetast – ook al ligt het buiten de begrenzing van het vogelrichtlijngebied – kan er sprake zijn van een externe werking met negatieve effecten.

Door de stedelijke ligging en het gebruik van de locatie is het onwaarschijnlijk dat ganzen en zwanen het plangebied gebruiken als foerageergebied. Ook voor de andere, meest watergebonden soorten, waarvoor de IJssel is aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn wordt geen relevante waarde verondersteld.

- *Gezien de binnenstedelijke ligging op ruime afstand van de begrenzing van het richtlijngebied hebben de huidige plannen geen negatieve effecten op Vogelrichtlijngebied 'IJssel'.*

Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonument 'Wildenborch' is het meest dichtbij gelegen Beschermde Natuurmonument. Het beschermde natuurmonument is gelegen op een afstand van ruim 12 kilometer. Het gebied wordt gekenmerkt door bossen en weilanden.

- *Gezien de grote afstand tot dit gebied zullen de kenmerken van dit gebied niet aangetast worden door uitvoering van de geplande ruimtelijke ingrepen.*

2.3 Provinciaal beleid

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)

De Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) ligt op ruim 800 meter afstand en valt grotendeels samen met de begrenzing van Vogelrichtlijngebied 'IJssel'. Gezien de tussengelegen stedelijke barrières zullen de beoogde plannen geen bedreiging vormen voor het functioneren van de PEHS.

- *De realisatie van de ruimtelijke ingrepen zal niet tot gevolg hebben dat er een ontwaterende, vermestende, verzurende, versnipperende of versturende werking zal plaatsvinden op de PEHS. Het functioneren van de PEHS en ecologische verbindingzones zal derhalve niet aangetast worden.*

Natuur buiten de PEHS

In 'Streekplan Gelderland 2005' zijn op de 'Beschermingskaart' ook voor bepaalde gebieden buiten de EHS specifieke natuurwaarden beschreven (o.a. voor ganzen en weidevogels). De planlocatie ligt volgens de 'Beschermingskaart' niet in een gebied dat is aangewezen vanwege deze specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

- *Er kan geconcludeerd worden dat als gevolg van de voorgenomen plannen geen aantasting plaatsvindt van door de provincie als zodanig aangegeven gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.*

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het voorliggend onderzoek is grotendeels gebaseerd op één veldbezoek, dat is uitgevoerd op 17 juli 2006. Tijdens dit bij daglicht uitgevoerde veldonderzoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Lijst 2 en 3). Daarbij zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (met name mieren, vlinders en libellen). Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie “geraadpleegde bronnen”) en ‘expert judgement’, een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten (zie ook soortenlijst bijlage I). De relevante soorten worden in de onderstaande paragrafen kort toegelicht.

3.2 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of soorten van de Rode lijst aangetroffen. De vegetatie bestaat overwegend uit een monotoon cultuurgrasveld. Op één plek ligt echter een verruigd perceeltje met een gevarieerde flora waaronder Wilde reseda, Hopklaver, Luzerne, Goudgele honingklaver en Middelste teunisbloem. Geen van de aangetroffen en te verwachten soorten is beschermd of staat vermeld op de Rode Lijst.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.*

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en lijst 3 van de Flora- en faunawet en zijn daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Vanwege het ontbreken van bebouwing en geschikte bomen zijn er binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren ‘onmisbaar’ en zodoende beschermd.

De bomenrijen in de nabijheid van het plangebied vormen mogelijk (onderdeel van) een vliegroute maar blijven behouden. Schade aan vliegroutes wordt zodoende niet verwacht.

Potentieel foerageergebied

Het plangebied wordt naar verwachting beperkt gebruikt als foerageergebied door vleermuizen. De functie die het gebied mogelijk heeft als foerageergebied zal ook na herinrichting aanwezig blijven. Omdat de structuurvariatie wellicht zal toenemen is te verwachten dat het gebied zelfs aantrekkelijker kan worden voor vleermuizen.

- *Vanwege het ontbreken van vaste verblijfplaatsen en (potentieel) belangrijke vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen is als gevolg van de beoogde plannen geen schade te verwachten op vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet aan de orde.*

Overige zoogdieren

Binnen het plangebied zijn, met name langs de randen, vaste verblijfplaatsen van de licht beschermde zoogdiersoorten Egel, Huissspitsmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis en Tweekleurige bosspitsmuis aangetoond of te verwachten.

Voor deze aanwezige en mogelijk aanwezige algemene soorten, die onder een licht beschermingsregime vallen, geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 t/m 12 uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

- *Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en licht beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde.*

Schade aan de aanwezige algemene en licht beschermde zoogdieren kan – indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat – geminimaliseerd worden door het plangebied bouwrijp te maken buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

Op het moment van het veldbezoek – laat in het broedseizoen van veel vogels – was het niet goed mogelijk om broedvogels betrouwbaar te inventariseren. Wel is op basis van waarnemingen, terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en ‘expert judgement’ een uitspraak te doen over de mogelijke soortensamenstelling.

Broedgebied is in het plangebied nauwelijks aanwezig vanwege het nagenoeg geheel ontbreken van geschikt nestgelegenheid in bomen of struiken. Mogelijk komen Merel en Groenling tot broeden in een heg aan de Paulus Potterstraat.

De mogelijkheden voor broedvogels zullen vermoedelijk toenemen in de te realiseren tuinen en mogelijk ook in de toekomstige bebouwing. Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen ten opzichte van broedvogels. Er mogen derhalve geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn.

- *Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli.*

De aanlegwerkzaamheden hoeven niet perse voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen broedgelegenheid ontstaat voor bijvoorbeeld de opportunistische soort Oeverwaluw. Hieronder enkele

aanbevelingen om het gebied extra onaantrekkelijk te maken voor broedvogels:

- creëer geen steilwanden waarin Oeverzwaluw kan nestelen;
- voer de werkzaamheden verspreid over het terrein uit;
- voorkom het ontstaan van ruigtestroken.

3.5 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

In het plangebied zijn tijdens het veldonderzoek geen amfibieën aangetroffen. Water ontbreekt binnen het plangebied waardoor voortplanting van amfibieën is uitgesloten. Ook is overwintering van amfibieën niet aannemelijk, aangezien oppervlaktewater in de omgeving van het plangebied ontbreekt. Bovendien zijn op het gesaneerde terrein nagenoeg geen geschikte schuilmogelijkheden aanwezig voor overwinterende amfibieën.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het plangebied. Gezien de terreingesteldheid zijn deze ook zeker niet te verwachten in het plangebied. In het kilometerhok waarbinnen de locatie ligt (x211; y461) is wel een reptiel bekend bij het natuurloket. Het blijkt hier te gaan om een waarneming van een zwervend exemplaar van Ringslang bij de jeugdgevangenis (Stichting Staring Advies, 2005). Het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor Ringslang en bovendien – gezien de ligging ten opzichte van infrastructuur – ook nauwelijks bereikbaar. Van Ringslang is bekend dat het een mobiele soort is, die grote afstanden kan afleggen buiten het voortplantingsseizoen. Zwervende exemplaren kunnen daarom op onverwachte plaatsen worden aangetroffen.

- *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor amfibieën en reptielen niet aan de orde.*

3.6 Vissen

In het plangebied ontbreekt permanent oppervlaktewater, waardoor het voorkomen van vissen is uitgesloten.

- *Een ontheffing of specifieke mitigerende of compenserende maatregelen is voor vissen niet aan de orde.*

3.7 Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde insectensoorten of soorten van de Rode Lijst te verwachten. Geschikte terreinkenmerken voor beschermde insecten zijn meestal beperkt tot natuurgebieden of een specifiek vegetatietype. Dergelijke biotoopcondities ontbreken binnen het plangebied.

- *De aanvraag van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is hier voor insecten niet aan de orde.*

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Gebiedsgericht natuurbeleid

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied met een directe planologische bescherming. Het gebied ligt bijvoorbeeld niet binnen of in de directe nabijheid van de EHS of in Vogel- of Habitatrichtlijngebied. Ook valt het plangebied niet in een gebied dat door de provincie is aangemerkt vanwege natuurwaarden buiten de EHS. Als gevolg van de realisatie van de plannen zijn zodoende geen nadelige effecten op genoemde beschermingskaders te verwachten.

4.2 Soortenbescherming

In onderstaande tekst is een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor (beschermd) wilde planten en dieren zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen:

- Juridisch afdwingbare maatregelen en voorschriften, om overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen of te beperken. Deze maatregelen zijn als zodanig verplicht;
- Overige maatregelen en voorschriften waarmee nadelige gevolgen voor (al dan niet beschermd) flora en fauna in het gebied kunnen worden voorkomen, beperkt of gecompenseerd (invulling zorgplicht). Deze maatregelen hebben een facultatief karakter.

Verplichte maatregelen

- Verstoring van broedvogels dient te allen tijde voorkomen te worden. Dit houdt in dat in elk geval het verwijderen van de beperkt aanwezige opgaande beplanting verplicht buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) opgestart dient te worden. Overigens zijn deze data niet hard, maar is de aanwezigheid van broedvogels bepalend. Versturende werkzaamheden mogen alleen doorlopen tot in het broedseizoen indien voldoende afstand tot broedlocaties bewaard wordt;

Facultatieve maatregelen

- Wanneer de planning van de werkzaamheden dit toelaat kan worden overwogen de grondwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus) van de meeste zoogdiersoorten. Zo kan schade aan deze soortgroep geminimaliseerd worden;
- Het is gunstig de inrichting van het terrein af te stemmen op de soorten die reeds in en in de omgeving van het gebied voorkomen. Een gevarieerd aanbod met stekelhoudende, bedragende en ook wintergroene beplanting biedt zowel schuilmogelijkheid als voedsel voor onder andere zoogdieren en vogels;
- Voor gebouwbewonende vogelsoorten als Huismus en Gierzwaluw kan meerwaarde worden gehaald met het realiseren van nestruimte in de nieuw te realiseren bebouwing. Hiervoor zijn speciale nestpannen in omloop;
- Voor vleermuizen is iets vergelijkbaars mogelijk. Met eenvoudige technische oplossingen, bijvoorbeeld door de spouwmuur van nieuwbouw toegankelijk te maken, kunnen potentiële verblijfplaatsen worden gecreëerd.

5 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., et al. (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht
- Lange, R., R. Twisk, A. Van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Nöllert, A. & C. Nöllert. (1992). Amfibieëngids van Europa.
- Provincie Gelderland. Atlas Groen Gelderland. (www.gelderland.nl).
- Provincie Gelderland (2005). Streekplan Gelderland 2005.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl)
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen.
- Sparreboom (red.) (1981). De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.
- Stichting Staring Advies 2005. De Ringslang in de Achterhoek en Liemers. Verspreiding, knelpunten en Oplossingen. Zelhem, 1 april 2005, rapportnummer 05140.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: SOORTENLIJST

Soort	Terreingebruik /Aantal	Locatie	Status
> FLORA			
Geen relevante soorten			
> ZOOGDIEREN			
Gewone dwergvleermuis	Mogelijk foeragerend (beperkt)	Randen	FFW - Lijst 3/ HR IV
Laatvlieger	Mogelijk foeragerend (beperkt)	Randen	FFW - Lijst 3 / HR IV
Egel	Mogelijk voortplantend	Verspreid	FFW - Lijst 1
Huisspitsmuis	Voortplantend	Verspreid	FFW - Lijst 1
Bosmuis	Mogelijk voortplantend	Verspreid	FFW - Lijst 1
Rosse woelmuis	Mogelijk voortplantend	Verspreid	FFW - Lijst 1
Tweekleurige bosspitsmuis	Voortplantend	Verspreid	FFW - Lijst 1
> BROEDVOGELS			
Merel	Broedend	Heg en bosschages langs randen	FFW - Lijst 2,3
Groenling	Mogelijk broedend	Heg en bosschages langs randen	FFW - Lijst 2,3
> AMFIBIEEN EN REPTIELEN			
Niet aanwezig			
> VISSEN			
Niet aanwezig			
> ONGEWERVELDEN			
Geen relevante soorten			
Legenda soortenlijst:			
<u>Beschermingsregiem Flora- en faunawet (FFW):</u>			
<i>Lijst 1:</i> 'Algemene soorten' waarvoor veelal automatisch vrijstelling geldt;			
<i>Lijst 2:</i> 'Overige soorten' waarvoor vrijstelling geldt, mits activiteiten voldoen aan goedgekeurde gedragscode;			
<i>Lijst 3:</i> Soorten van Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB artikel 75 FFW, waarvoor alleen onder strikte voorwaarden vrijstelling mogelijk is.			
Tijdens hun broedseizoen zijn vogels strikter beschermd (lijst 3) dan buiten deze periode (lijst 2)			
HR II/ HR IV en HR V verwijzen naar de bijlagen uit de Europese Habitatrichtlijn			

BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer. De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetwijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Artikel 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Lijst 1. 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Lijst 2. 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Lijst 3. 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹⁾;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8,9 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de Ffwet vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'thema Natuurwetgeving'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹⁾ de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rodelijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

---

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna